Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in universam Aristotelis - Cod. Ettenheim-Münster 157

Aristoteles

[S.l.], 1611

Liber Primvs

urn:nbn:de:bsz:31-117375

Visual Library

uoluit explanare.

LIBER PRIMUS

Interpretes diuidunt hunc librum in 3 partes siue tractatus: in primo a cap. 1 usque ad 27. docet philosophus modum construendi syllogismi, ut deinde doceat quomodo resoluendus sit in suas partes et principia: nil enim resolui in partes potest nisi prius ex iisdem rite fuerit constitutum. In altera parte, a c. 28 usque ad 32 tradit modum inueniendi mediam siue medium terminum ad facile et celeriter conficiendos syllogismos: quae pars ut patet etiam pertinet ad syllogismi compositionem ac constructionem. Denique in 3 parte a 32 ad 42 hoc est usque ad lib. 1 finem docet modum quo syllogismus uel a nobis uel ab aliis authoribus confectus in figuras, modos, propositiones ac terminos resolui possit a qua etiam parte tanquam potissima horum librorum inscriptio desumpta est.

PRIMA PARS LIBRI PRIMI

Ut quae Aristoteles in hac parte docet melius cognoscamus notandum est syllogismum proinde atque exerciationem bifariam posse considerari. Primo ut totum quoddam physicum constans ex materia et forma. Secundo ut

De syllogismo ut est totam physicum agitur hoc libro: ut est totum metaphysicum in sequenti.

Tot enim metaphysicum gstans ge gnale et distra: nos eum priore modo cum Arle, in hoc libro; posteriore in seq. considerabimus. Praeterea uti enunciatio in absolutam et modalem divisa est in praed. l. Ita syllogismus simplex in purum seu absolutum et in modalem distingui potest. Aristoteles igitur in primis 7. h. l. c. agit de absoluto seu puro syllogismo considerato quoad materiam et formam. h. e. per modum totius physici: Deinde, a. c. 8. usque ad 21. agit de modali. Denique a 22. usque ad 28. quaedam utrique syllogismis communia docet.

CAPVT PRIMVM

De materia Syllogismi simplicis seu Categorici.

Materia syllogismi est duplex. Proxima et Remota. Proxima sunt 2 propositiones ex quibus omnis bonus syllogismus categoricus constituitur. Remota sunt 3 termini, nec plures, nec pauciores. Ut cum Arle et docet Ton. quod totum c. g. et. 10. l. b. quorum utrumque utique legendum erit. Qui Ton. recte etiam monet si in aliquo syllogismo, fuerint plures duabus propositionibus aut tribus terminis, eum vel non esse bonum syllogismum, vel certe non esse unum sed plures.

NB. Definitio Syllogismi.

De duplici hac materia tractat Aristoteles in 1. h. c. ple, eaque satis declarata sic definit syllogismum: Ordo in quo quibusdam positis aliud

Iddam ab his quae posita sunt ex necessitate accidit, eo
quod haec sunt. Circa quam definitionem praeter illa
quae docet Fon. c. l. 6. c. 8. notanda sequentia. Primum 1. Not.
syllogismum duobus modis apud Logicos accipi. Primo ut Syllog. dupliciter accipitur, vel pro praemissis tantum, vel pro
significat solas praemissas ita inter se dispositas, ut toto discursu aggre-
habeant vim inferendi alicuius conclusionis. Quo sensu gato cum conclusione.
usurpatur quando dicimus syllogismum demonstrativum parere scientiam,
Topicum vero opinionem gignere; sic enim Aristoteles frequenter
in his lib. usurpat. Secundo accipitur syllogismus pro toto
discursu aggregato ex duabus praemissis et conclusione Aristoteles nunquam posteriore modo
hoc est ex 3 enunciationibus quo modo eum hodie plerique dia- syllogismum accepit.
lectici accipiunt; Aristoteles vero fortasse nunquam, vel eius
vero interpretes antiquiores rarissime. Ex qua an-
notatione duo disci possunt unum Conclusionem aliquo Conclusio est de essentia syllogismi.
modo pertinere ad essentiam syllogismi utrovis modo sum-
pti. Nam priore modo sine conclusione essentia-
liter definiri ac cognosci non potest; ut ex praesente definitione
constat, quia tanquam causa essentiali, sive transcendentali
relatione, ut loquuntur, ad conclusionem tanquam ad
effectum suum refertur: posteriore modo conclu-
sionem omnino includit tanquam partem integrantem. 2. Not.
Alterum est quod ab Aristotele definitus tantum sit syllogismus Priore acceptione
in priore acceptione, quamvis definitio facile etiam tantum est defini-
accommodari possit posteriori. tus ab Aristotele syllogismus.

2. Notandū. Genus remotum definitionis est Oratio vocalis.

Notandū 2do genus Remoti loco poni orationem non quamvis sed eam quae ab Arist. in 1. Periher. c. 4. descripta fuit nempe vocalem: de qua quae plura in seq. l. dicemus. Interim tamen sciendū, facile posse definitionem praedictā etiam scriptis et mentalibus syllis accommodari dummodo per orationem intelligatur scripta oratio, vel mente fabricata. Deinde dum Arist. ait syllum esse orationem talem in

Syllus debet esse bonae consequentiae, non vitiosae ex verbis definitionis.

qua quibusdam positis aliud ex necessitate accidit, insinuat syllum debere esse bonam non vitiosam consequentiam iuxta doctrinā Fon. c. l. 6. c. 2.

Syllus in quavis materia apte concludit, ut patet quia per syllum determinavit in definitione certam materiam.

Adhaec quando determinat certam materiā probabilem nempe vel variam vel impossibile ex qua syllus confici debeat, ostendit syllum iam definitam in quavis materia apte concludere, ideoque formalem consequentiam esse iuxta eiusdē Fon. doctrina c. 3. Denique per particulam aliud quiddam,

Quid intelligatur per vocula aliud quiddam.

denotatur conclusionem a praemissis diversa esse debere eo quod non habeat medium terminū qui in utraque praemissarum semel ponendus sicque et insinuatur syllum debere esse Argumentationem excludentemque omnes conseq. quae non sunt argumentationes: ut conversiones, aequipollentia etc.

Notandum 3tio dum Arist. ait quibusdā positis,

hoc est tribus terminis ac duabus propositionibus; quae ex illis tri-
bus terminis confici debent excludi reliquas 3 argu-
mentationis species Enthymema, Exemplum, Inductio-
nem. Deinde vocabulum quibusdam positis iuxta Artis mentem
eum sensum habere videtur ac si dixisset, in certa figu-
ra et modo dispositis. Positum enim iuxta Albertum
Magnum c. 5. illud est quod ordine congruo disposi-
tum est et sic excluderentur omnes inutiles syllogismorum mo-
di in quibus termini et propositiones non habent debitum ac
congruum ordinem ac dispositionem. Potest eti-
am esse hic sensus, quem Fon. ait esse gravissimorum
authorum ut quibusdam positis idem significet quod concessis,
syllogismus enim talis oratio seu argumentatio est in qua
rite dispositis tribus terminis duabusque propositionibus
saltem ex hypothesi concessis, necessario etiam concedi debet
conclusio, iuxta primum documentum bonae consequentiae
apud eundem Fon. c. c. r. Ex definitione sic expli-
cata sequitur primo ab Arte quidem solum syllogismum categoricum
qui ex terminis communibus constat fuisse definitum; posse tamen definitionem
accommodari etiam hypothetico syllogismo, et Expositorio.
Si per voculam quibusdam positis non intelligantur tantum
modo propositiones ex terminis universalibus constantes, neque
tantum simpliciter sive categoricae quas ab Arte illatas iam
ex prima huius capitis parte quis intelliget; sed etiam

Per voculas QUIBUSDAM POSITIS excluduntur reliquae 3 argumentationis.

Quid ad mentem Artis intelligatur per voculam positis? vel: In certa figura et modo positis.

vel: Secundum Fon. concessis.

Patet primo definitionem syllogismi posse accommodari hypothetico et Expositorio syllogismo.

patet etiam ex hac distinctione, illam convenire etiam syllis aperte falsis. Probatur primo.

2do Probatur ab exemplo Arlis.

singulares et Hypothetica quamvis tum ex singularibus terminis aut ex simplicibus ꝓpōis sunt composita.
Sequitur 2do praedictam distinctionem convenire etiā syllis aperte falsis: Primo quia in hac distinctione iuxta Arlis mentem explicata plura nō exiguntur ad bonum syllum vocandum quam tres termini apte inter sese dispositi et duae ꝓpōes saltem ex Hypothesi posite et concessa quas etiam habent aperte falsi sylli.
Secundo quia teste Arle, 2. Priorum. c. 2. hic ē bonus syllus in prima figura in Barbara

Ois Lapis est animal
Ois homo ē Lapis
Ergo omnis homo ē animal.

Item iste in 2da figura in Camestres qui legitur apud eundem Arlem c. l. 2. c. 3.

Ois Lapis ē animal
Nullus equus ē animal.
Igr nullus equus ē Lapis.

Item hic c. 4. in 3tia figura in Felapton

Nullus cygnus ē animal
Ois cygnus ē niger
Ergo quoddam nigrum ō ē animal

Cui et plures alij sylli p quos Ales ibidem edim
syllorum potestatem pbat sunt aperte falsi quoad
præmissas et tn nilominq ab Arte habent pbonis
syllis hic definitis. Tertio qa dfio syllmi Probatur tertio
etiam convenit syllmo deducenti ad impossibile
q semp una tnt ppoem aperte falsam p quam
evidenter infertur gtradictorium gclusionis
ppois quam adversarius prius concessit.
Quarto, qa syllis aperte falsis gveniunt oes Probatur quarto.
qditiones et indicia sive documenta bonæ
gseqntiæ q leguntr apud Con. c. c. 2. quorum pri
mum e ut ex antecedente saltem ex hypothesi
concesso nario sequatur gsequens: Alterum e ut
ex opposito Consequentis nario inferatur oppositum
Antecedentis; Ergo sunt bonæ consequentiæ sed ad
nullam aliam speciem gseqntiarum spectare pos
sunt quam ad argumentaoem et syllmum: Ergo
sylli saltem vocales et scripti sunt bonæ argume
taoes boniq sylli, qbg pinde dfinioes argumen
tationis et syllmi gvenire oportet. Neq gseqter
loquuntur qui cum Con. c. 8. negant syllmum aper
te falsum ee argumentaoem bonam et syllmum, et ta
men cum eodem c. 2. concedunt ex aperte

falsis fieri posse aptas et bonas cõsequentias: Ut
Socrates ẽ lapis; Ergo ẽ sensus expers. Hæc
.n. ad nullam cõsequentiæ speciem ptinet quã
ad argumẽtaõem ẽ .n. Enthymema, et quã pri-
mum maiõr hæc ppõ: Oĩs lapis ẽ. sensus expers
explicite adiungit' erit syllus in .1. Fig.
Confirmatur. Quia enunciaões vocales et scrip-
tæ quantumuis aperte falsæ sint nihilominus
sunt ẽntialiter enunciaões definitione qua istæ
Arlis in .1. Peri. c. 4. explicata. Ergo similiter
etiam syllmi aperte falsi ab eadẽ hic definiti
sunt. Ex qb. facile solui pt potissimũ

Soluitur hæc obiectio qua obij-ciunt adversarij syllum ex aperte falsis non ẽ bonum syllum.

fundamentum quo adversarij nituntur nobis obijciunt:
syllus vocalis nequit ẽ pt ẽ bonus nisi significet
aliquem mentis discursum sed syllus ex aperte
falsis non significat; Ergo nõ ẽ bonus. Conces-
sa .n. Maiõre negat Minor: nã aliud ẽ non sig-
nificare mentis discursũ q falsæ ex hypothesi
aut falsæ ab aliquo misito circa eandẽ m'am
haberi pt: aliud ẽ non significare discursum

Arles non reqrit syll. discursum mentis tunc qñ vocalis aut scriptus existit etiam existat sed tantum q falsum ex hypothesi sivel ab aliquo misito haberi posit

de facto tunc temporis existentẽ in mente alicuius
quo vocalis aut scriptus existit: hoc posterius
ad bonũ syllmum minime reqritur alias Arles in
oĩbus suis libris nullum bonũ syllmum haberet, sal

tem quando nemo eos legit vel cogitat. Igr quidm Probatio a simili.
vocalis enunciatio aperte falsa cuiusmodi ē hac.
Bis tria non sunt sex; et hac sol iam hora ter
tia non lucet nobis, nihilominus vera enunciatio ē
quamvis in mente nra, de facto illi nulla aperte
falsa enunciatio coexistens respondere possit.
Ita etiam vocalis syllog aperte falsq sonq syllg
ē licet illi in mente et de facto nullq aperte
falsq respondeat. sufficit n. vel quod ex hypothesi
respondere possit vel certè in aliquo alio hoie
cui idem quod nobis apertè falsum non ē; p
itis. n. et doctis multa possunt ēē apertè fal
sa et q eorundem illorq ō pte concipere saltē abso
lute; q tn alijs imperitis vel aio vera, vel pbabilia
saltem non aperte falsa videntur; eoq ab ipsis men
te concipi posse; imo cum uni eidemq hoi, possit
idem quod verū aut pbabile prius iudicavit
post aliquot tempq re meliq considerata apertè
falsum videri et vicissim quod apertè falsū
erat pro vero haberi sequeretur num numero syllm
vocalem et scriptum respectu eiusdē hois uno tempe
ēē eētz bonum, alio malum, quod ē inconveniens
et absurdum. Igr saltem ad vocalem et scriptū syllm
hic definitum, plura exigenda non sunt quam scri

stotelis; ostio exigat nempe 3. termini et 2. ppositiones secundum formam syllogisticam congruo ordine dispositae aptaeque ut saltem ex hypothesi concludantur, saltem vocalem et scriptam. Dixi propterea quia mentalis ex aperte falsis haberi non potest, ab eo cui obiectae per se falsa videntur, iuxta communem doctrinam supra p. Peri. c. 4. a. 3. traditam de enunciationibus. Praenotis.

Notandum quarto syllogismum supra definitum ab Aristotele in h. c. dividi in Perfectum et Imperfectum, eodem sensu quo a Fon. l. 6. c. 21. dividitur. Ut enim duplex est unitas rei ita etiam syllogismorum perfectio. Una essentialis quam omnes veri et boni syllogismi habere debent et sine qua boni syllogismi esse non possent. Altera accidentalis quam non habent omnes boni syllogismi eodem fere modo quo singuli homines essentiales humanae naturae perfectiones habent quidem; at non accidentales neque enim singuli aeque pulchri docti aut virtutum studiosi sunt: Ista igitur divisio syllogismi ab accidentali syllogismorum perfectione desumitur: quorundam enim illatio sive inferendi necessitas ita evidens et manifesta est ut de ea nemo sanae mentis dubitare nedum eam mente negare possit. Sed quemadmodum quis essentiis propositionum per se notis ita etiam quorundam syllogismorum efficaciae et necessitati in concludendo, cuiusmodi sunt in 1ª figura

Perfectus syllogismus qui nulla re indiget, ut colligendi ratio sit evidens.
Imperfectus qui una vel aut pluribus indiget, ut colligendi necessitas evidens fiat.

Perfectio est syllogismi Essentialis. Accidentalis.

Omnes boni syllogismi habent essentialem perfectionem, sed non omnes accidentalem; sed soli 4. priores in 1ª figura.

sunt tamen 4. directi, q. Fig. sylli. umiram, Barbara Celarent, Darii, Ferio. Imperfecti quae sunt quorum illatio et colligendi necessitas quamvis certa et infallibilis attamen per se nota et manifesta non est, cuiusmodi sunt reliqui directi et indirecti sylli praeter 4. praedictos. Aristoteles syllum Perfectum describens sic ait: Perfectum itaque voco syllum nullo alio indigentem praeter assumpta, ut necessitas appareat; idem quod in se habet evidentem necessitatem conclusionis illatae ut non sit opus ei adiungere novum terminum neque novam propositionem. Imperfectum vero vocat eum qui unaque pluribus indiget quae quidem per suppositos terminos sunt necessaria non tamen assumpta sunt per propositiones: quasi dicat Imperfectum syllum voco eum quod bonus quidem est et necessario infert conclusionem ex praemissis itatum ut necessitas inferendi quam habet, non minus manifesta sit, sed ad hoc ut eius necessitas fiat evidens et manifesta indiget una aut etiam pluribus propositionibus novis in quibus tamen nulli debent poni novi termini sed tamen novae propositiones ex illis ipsis terminis confectae qui in syllo imperfecto positi fuerant, sed alio ordine quo fit ut vario procedi debeant ab eo quod priores Imperfecti sylli propositiones negata gelu=

Definitio Aristotelis sylli Imperfecti, et Perfecti.

sione gessit. sicut. &c. qa conscissitet nullaudup
tate ee bonu cogitur et gcedere nullu bonu ee vo
luptatem. et quamuis teste Ton. l. 6. c. 25.
et 27. et 28. tribq modis Impfecti sylli pro
bari possint nempe p conuersione pmissaru
et reductione sylli Imperfecti ad pfectum, deinde
p deductione ad Impossibile et tertio p expo
sitorios syllos; Arles tn hic potissimu videtr
loq de ostensiva pbaoe qua potissimue
et eandem gclusione in 1. Fig. p medium aliquē
pfectum evidenter infert q gtig in alia figura
p aliquē Impfectum inevidenter collecta fuit.
Si quaerar cur 4 pdicti sylli quoad illatione et

Priores 4 sylli 1. Figurae ideo tn euidentes sunt pp duo ita legū copia: Dici de o: Dici de nullo.

necessitatem suam ita sint evidentes, et huma
na menti p se noti ut negari nequeant: Re
spondet Arles sub finem huig. c. et eo co Ton.
c. c. 21. pp duo haec principia unius intellige
ti p se tam nota quam nota e dis tria ee sex. Quo
rum prig e Affirmativu et ita hbt Quicqd uni
versim affirmat de aliquo sbto affirmat eti
am de quovis gtento sub illo. Posterig e nega
tiuum: Quicqd universim negat de aliquo sbto
negatur etiam de oi eo quod sub illo sbto

gtinetur: pcig principium ab Arte nominatur: Esse in Toto, ac hoc est ~~Di~~ Dici de oi: Posterius u. non Esse in Toto, seu, Esse in nullo, et frequentius Dici de Nullo. Differunt a. haec duo esse in toto et Dici de oi, ac similiter etiam, Esse in nullo et Dici de nullo, quoniam Universale in essendo, et praedicando. h. e. sola ratione. Quia, esse, prius est quam Dici, et ut axioma habet. Dici de, supponit Esse in. Nam ut ss Conimb. docent, Subiectum tunc dicitur esse in toto praedicato cum ei universim subijcitur, sub eoque tanquam Pars subiectiva quasi gtinetur, ut homo in animali; Quod cum fit tunc ipsum totum etiam praedicatur et dicitur de oi subiecto seu potius de oi gtento sub subiecto, ut cernere est in quovis syllo in Barbara et Darij. Nam si u. g. facias talem syllum in Barbara. Oe at est corpus.

Ois homo est at

Ergo ois homo est corpus.

Perinde est ac si ita ratiocinareris ex priore principio. Quando aliquid universe dicitur de alio tanquam subiecto suo, seu tanquam Totum de Parte, tunc etiam, eodem modo dicitur de quovis quod sub illa parte subiectiva gtinetur: sed in proposito syllo

Esse in toto, et Dici de oi. Atque Non esse in toto seu ~~Nemo~~ esse in Nullo vel Dici de nullo sunt ratione differunt, sed universalia in praedicando et essendo.

in maiore universe affirmo corpus de animali; et in minore dico hominem esse partem subiectam animali. Ergo in concl. corpus aeque vere affirmo de homine quam in maiore affirmavi de animali: eodem modo in omnibus negativis syllogismis exercetur vis, negativi principii; Dici de Nullo. Dum v.g. ita ratiocinamur. Nullum animal est lapis.
Omnis homo est animal.
Ergo nullus homo est lapis.
In maiore propositione universe negamus lapidem de animali, in minore vero affirmamus hominem contineri sub animali; Ergo in conclusione necessario etiam negamus lapidem de homine quemadmodum in maiore de animali negavimus. Ex dictis sequitur istis duobus principiis logicis per se notissimis nimirum Dici de omni, Dici de nullo inniti suo modo omnes syllogismos bonos qui ex communibus terminis constant atque adeo maiorem partem scientiae Logicae. nam 4 directi immediate et actu alterutrum ex iis habent; caeteri vero syllogismi omnes probantur vel per reductionem ad hos 4, vel per deductionem ad impossibile quod non nisi per aliquem ex praedictis 4 perfectis syllogismis fieri potest. Ex terminis communibus nunquam, qui expositorii syllogismi, vel per se noti satis sunt vel habent peculiaria principia ut docet Ton. c. 24.

CAPUT II ET III.
De conversione Propositionum Simplicium.

Arist. hic de Conversionib. agit quam Sylli 2da et 3tia Quare Arist. de conversionibg egerit.
Fig. per conversionem aliquas propositionis probantur et reducuntur
ad 1. Fig. Atque in 2do c. explicat Aristoteles conver-
sionem simplicem et per accidens absolutarum enunci-
ationum. In 3tio modalium. Eam vero quae per contran-
positionem vocatur omisit eo quod non videatur val-
de utilis syllogismorum tractationi. Sed quia utriusque
capitis doctrina a Fon. l. 3. Instit. c. 8. et 13.
sufficienter explicatur, nil occurrit addendum
nisi haec tria. Primum indefinitas enunciati- Indefinita Enunciationes aequipollent particularibg quoad formam.
ones quoad formam suam aequalere particularib. eas-
demque eam particularib. Leges conversionum
et syllogismorum subire. Secundum si quando aliter quam
Fon. et Arist. docent videantur aliquae propositiones con- Si sequi prae-
verti, id non fieri ex necessitate formae, sed propter cepta Aristis sint conversiones non ex necessitate formae sed mix tantum, id est.
materiam significatam ut quando videtur universalis
affirmativa converti simpliciter, nam omnis homo est risibilis
et omne risibile est homo quia termini sunt aequales
et convertibiles sed non propter formam; nam si propter

forma accideret, in omni materia ita fieri posset quod
tamen verum non est. Plurimae namque universa-
les affirmativae non possunt converti in universales, ut omnis
homo est animal, non tamen conversim omne animal est homo. Sic
etiam particularis negativa quandoque videtur con-
verti, ut aliquis homo non est albus, et aliquod album
non est homo; sed hoc fit propter materiam evenit, non
propter formam, cum non in omnibus ita fieri queat.

Pro tertio documento observanda sunt quod dicta exempla quae repugnare videntur regulis conversionum.

Tertium, Circa exempla nonnulla quae conversi-
onum regulis videntur repugnare Igitur atten-
dendum est, ut termini prorsus ijdem maneant
in convertente sicut in conversa fuerunt. Nam si
ijdem maneant certum est conversionem semper
valere et si quando fallit propterea tamen fallit quia tota
et praedicata non adaequate et omnino convertuntur
sed partim tantum ut si dicas; Omne vinum est in dolio
Igitur quoddam dolium est in vino; male convertis
quia non convertis totum praedicatum neque in solum
dolium sed esse in dolio sive ens in dolio, conver-
tentis enunciationis adaequatum praedicatum erat.
Dicendum igitur aliquod ens, sive aliquid quod est
in dolio esse vinum: et ut hoc fiat non raro u-
tendum erit circumlocutione aliqua ac semper re-

tinenda eadem ampliatio et suppositio aliquorum
affectiones apud Ton. l. 3. Hinc id genus propositiones: Nullus
senex erit puer, et, Nullus magister erit baccalaureus
... quibus exponendae sunt iuxta eorum documentum
c. 38. apud Ton. Nullus qui est aut erit senex
erit puer; convertens sic exposita potest esse falsa;
mirum proinde non est si etiam haec illius conversa
Nullus qui erit puer est aut erit senex possit esse falsa
Simili modo prior exponenda est, nullus qui est aut
erit magister erit baccalaureus; Ergo nullus qui
est aut erit magister erit baccalaureus. In quibus
enunciationibus visum per notandum quod in 9. Peri. c. 3.
a. 2 dominus verbum Sum esse parte praedicati
sed fortassis ista facilius simili circumlocutio
ne converti ita possent; Nullus senectutem habens
erit habens pueritiam. Ergo nullus habens
pueritiam erit habens senectutem etc. Sed in
his oportet sapere ad sobrietatem, et qui boni
tatem et efficaciam conversionum exactam ha
bere cupit consulat Conimb. commentarium.

CAPUT. IV. V. ET. VI.

De tribus Syllorum Figuris.

Quare prima figura reliquis duabus praestet.

Capite 4 docet Arles 1. Fig. caeteris duabus praestare
tum quia habet medium terminum medio loco inter duo
extrema Locatum: tum quia Syllos habet perfectos in quibus
aperte exercetur dictum de omni, vel de nullo.
Qua de causa Arles nulla alia ratione probat vel
ostendit efficaciam Syllorum 1. Figurae, quam
per dictum De omni et De Nullo, quod in eis
evidenter inspicitur. Tum quia in ea possunt omnia
conclusionum genera colligi ut etiam docet for.
14. in fine. Deinde [illegible]

Docet etiam in c. eodem cap. eos modos esse inutiles in quibus dantur termini in quibus omni et in quibus Nulli.

cuius verum etiam sequentium capitum et Figurarum modos inutiles eos esse docet in quibus dantur
Termini in quibus omni, et Termini in Quibus Nulli
h.e. in quibus termini praemissarum ita disponi possunt
ut non minus inferatur concl. universalis affirmans
vera quam universalis negans. At cum utriusque bonus
modus fit is tamen [illegible] narie infert omni quam deter

minatã gclusionem manifestum ē. tale systmum quae
contrariis enunciaões affirmatiuae possunt gcludi
nullam habere necessitatem colligendi. Si quis dicat
quod colligi gclusione affirmatiuam in gtrarium
afferri possunt termini ex qb. in eodē modo
inutili gclusio negans efficitur. Si ea. dicat, negantem
gclusionem colligi gtra afferent termini
in qbq conclusiō ē affirmans. e. l. si quis hunc
inutilem modum. 1. Fig. A. E. diceret ēē bonum
sic posset gaimi erroris qa ex pramissis ponide
seqtur vera affirmatiua Vlis qua negatiua
velut interptes loquantur dantur termini
in qb. Oi, et in qb. Nulli; Nam si hos terminos
accipiamus Homo, at, equus, colligere
poterimus hanc Affirmatiua Vlem veram

A Ois homo ē at,

E. Nullus equus ē homo

Ergo. Ois equus ē at.

Si pr alios terminos accipiamus ut sunt, homo
at, lapis, negatiuam conclusione Vniuersalem
colligemus hoc modo

A. Ois hō ē at.

E. Nullus lapis ē hō,

Igr nullus lapis ē at.

Possunt praeterea inutiles syll*i* non minus efficaciter et facilius
ostendi ex primo et 2do documento consequentiae
apud Fon. l. 6. c. 2. quo frequenter etiam utitur Aristoteles
aliisque dialecti. Dicitur nimirum ille syllogismus inutilis esse ratione formae,
in quo ex praemissis veris inferri potest vel unica falsa
conclusio; atque etiam ille in quo oppositum conclusi-
onis non repugnat praemissis, ut fusius docet Fon. l. c.
Praeterea Aristoteles in singulis his capitibus peculiares
regulas pro cuiusque Fig. syllis tradit, quae etiam sequuntur
apud Fon. c. 19. Pro 1. Fig. affert has du-
as. Primam, ut maior propositio sit universalis.
Secundam ut minor sit affirmativa. Causa utriusque
regulae est quia in syllis 1. Fig. actu abstergeri
dictum de omni, vel, de nullo quod aliter fieri
non potest nisi maior propositio sit universalis affirmati-
va aut negativa et nisi in minore medius termi-
nus qui est totum affirmetur de minore extremo
tanquam de parte sibi subiecta; si in negativa praedica-
retur de eo non diceretur eius totum, neque minus
extremum sub ipso contineretur. Ut bene docet
Zab. l. de. 4.ta Fig. c. 6. in quo etiam recte monet
nomine totius non intelligi totum strictum acceptum
quale est Genus respectu specierum et species
respectu Individuorum sed lata significatione

Pro 1. Figura dat 2 Regulas.
1. Ut maior sit universalis.
2. Ut minor sit affirmativa. saltem in modis directis.

usur pari qut de id quod affirmative praedicatur de aliquo ut visibile de homine vel homo de quodam alio, per modum totius praedicari dicitur.

Pro 2da Fig. tradit. 3. Regulas, quarum prima est ut maior sit Universalis. Secunda ut minor maiori sit dissimilis in qualitate, h.e. ut si maior sit affirmativa, minor neget, aut contra si maior neget minor affirmet: Nam ex utraque affirmativa aut negativa in forma nil concluditur in hac figura. Vi formae, inquam, quia ut idem Zab. c. 10. ubi docet ratione mea valet syllogismus ex duabus affirmativis T. B. in 2da Fig. quotiescunque maior constat ex terminis aequalibus et convertibilibus, quo genere syllogismi Artes aliique authores propter rationes quas ibidem Zab. habet frequenter utuntur, et quia talis syllogismus per simplicem conversionem maioris eodem sensu reduci ad Barbara. Imo fortasse iuxta ea quae in 2. Peri. c. 1. sub fine scribit notanimus non improbabiliter talis syllogismus posset dici esse in 1. Fig. in Barbara, siquidem Arte teste, transpositio nominum et verborum non mutat enunciationem.
Tertia regula est ut Conclusio sit negativa.
Pro tertia Fig. habet istas 2. Reg. 1. ut minor sit affirmativa. Secundam, ut Conclusio sit particularis.

In secunda figura 3 Regulas.
1.
Ut maior Universalis sit.
2.
Ut minor maiori sit dissimilis in qualitate saltem.
3.
Ut conclusio sit negativa.

pulcherrimum documentum Zab.

In 3tia figura tradit duas:
1.
Minor sit affirmativa.
2.
Conclusio particularis.

Quia si conver-
terentur Baro-
co et Bocardo,
fieret syllus ex
puris particula-
ribus, quod non
est admittendum.

Capite 5. docet oēs syllos utiles 2dae Fig. duobus mo-
dis pbari posse. Primo si p alicuius præmissæ con-
versionem reducantur ad aliquem syllum pfec-
tum. 1. Fig. iuxta ea quæ etiam docet Fons. c. 25.
et 26. Qui etiam bene ostendit causam cur Baro-
co et Bocardo non possint ita pbari. Ex
quo etiam sequitur quod aliqui docent 2dam et 3tiam
Fig. ex 1. p conversionem natas esse nam si quis acci-
piat syllum pfectum 1. Fig. et convertat maiorem
faciet 2dam Fig. et si Minorem efficiet 3tiam
Quare mirum non est quod 2da Fig. pbetur
et reducatur ad 1. p maioris ppositionis conversionem.
Tertia v. p minoris &c.
Secundo p deductionem ad impossibile quam etiam
bene explicat idem Fon. 27. et hoc modo oēs
boni sylli probari possunt neq hæc probatio tam
difficilis est quam primo aspectu apparet. Nam
omissis multis regulis aliud faciendum non est quam ut
(: si v.g. aliquis in syllo aliquo imperfecto utraq premis-
sa concessa neget conclusionem.) quam ut sumatur contra-
dictorium conclusionis negatæ quod adversarius debet
necessario concedere. Deinde ex tali contradictorio una
cum alterutra ex præmissis quæ aptior videbitur
construatur syllus pfectus ex quo evidenter concludetur

contradictoriam alicuius p̄missae quam idem adversarius prius concesserat atque ita deductus ē ad hoc impossibile ut quasi cogatur duas contradictorias aut contrarias nimirum alteram p̄missam quam in syllo imperfecto concessit et conclusionem dicti sylli, quae quae evidenter ex duabus itidem concessis infertur negare v.g.
Si fiat hic syllus imperfectus in Omnis homo ē animal. Ba
Quoddam album nō ē animal. ro
Ergo quoddam album nō ē homo. co
Atque aliquis adversarius neget eius conclusionem ex concessis praemissis natis sequi, cogitur dicere quod sequatur eius contradictoria quae ē: Quoddam album ē homo. Omne album ē homo. ex qua iuncta cum maiore prius concessa fieri statim p̄t hic perfectus syllus in Barbara penumque evidenter concludens contradictoria minoris prius etiam concessa hoc modo:
Omnis homo ē animal.
Omne album ē homo
Ergo omne album ē animal.
Sed hoc conclusio contradictoria opponitur minori in Baroco concessa et duae contradictoriae non possunt esse simul verae. Igitur si illa minor initio concessa vera fuit, ultima haec conclusio falsa ē; Ergo et necesse ē alteram p̄missarum huius perfecti sylli esse falsam. Atque maior (: Omnis homo ē animal) falsa non ē quoniam

etiā ante in 1. Syllo fuit gessa. Igr minor huis Sylli, videlicet oē album ē Homo q̄ ē ɔtradictoria Conclusionis antea negatae falsa ē. Igr ipsa ɔclusio eiusdem ɔtradictoria hec nimirum: quoddā albū nō ē homo vera fuit, ac ꝓinde ꝑpera negata. Quare hoc et modo, evidenter etiā ꝓbatur bonitas Syllorum imꝑfectorum facile ɔnoscit quare ɔtradictoriam Conclusionis ꝑim ꝑfectum Syllum illatae vocet hypothesis a diatis nimirum ꝗa adversarius eo supposito deducit ad impossibilem absurditatem quam aliter evitare ōt quam ut tandē ɔcedat illā hypothesin fuisse .. Jam adeo ɔsequenter fateatur conclusionem imꝑfectum Syllum illatam verā fuisse et a ē malè negatam.

Deniq in. b. c. docet Arles 3tia fig. Syllos ō tm his 2 modis sed et ꝑ expositionē evidenter ꝓbare posse ut etiam bene explicat Fon. c. 28. Sed de Fig. et modis Syllogisticis plura nobis videntur paulo exactius tractanda.

ARTICVLVS PRIMVS
Quae sit Forma Syllogismorum.

Quidem. ma Syllorum nil aliud ē, quā 3 terminj et 2 ꝓpōs

ut c. 1. ex Fon. et Arte dictum fuit, ita forma syllogismi eodem Fon.
c. 11. docente aliud non est quam figura et modus. Figura autem est
apta trium terminorum dispositio; Modus vero est duarum
propositionum secundum Quantitatem et Qualitatem ad conclusionem inferen-
dam debita collocatio ut bene Fon. docet: quamquam syllogismum
non videtur accipere pro toto discursu ex 3 propositionibus ag-
gregato sed tantum pro 2 praemissis. etenim si syllogismum pro adaequa-
to discursu accipere velimus dicendum videtur, utramque
partem apte dispositam esse materiam syllogismi, sic accepti:
Conclusionem vero esse formam, ut ait Philoponus et Zab.
Porro licet Aristoteles 3. tantum syllogismorum Fig. admiserit, o
desunt tamen ex antiquis et recentioribus dialecticis qui Quae sit figura Galeni.
4. Fig. addendam censeant, quam Galeni figuram
indigitant, eo quod Averroes. c. 8. huius libri
Gallenum eius authorem fuisse asserat. Dicunt autem hi au-
thores 4 figuram esse, quando medius terminus de maio-
re extremo praedicatur et minori subjicitur ut
fit in his duobus exemplis.

Omne animal est substantia
Omnis substantia est ens
Igitur quoddam ens est animal
Item.
Nullus homo est lapis.
Omnis lapis est corpus
Ergo aliquod corpus non est homo

Faciunt itaq; pleriq; hanc Figurã similẽ 3tiae eo quod nunquã colligat cõclusionẽ Item sed semper parti cularem vel affirmatiuã vel negatiuã quon 3tia. Alij vero et vtes cõcludi posse autumant. Sed cõtra istã opioem probat Aristot. sentiã hac raõe.

Argumentum cõtra istam quartam figuram. Tot sunt Figurae syllorum quot modis fieri pt, apta duorum extremorum cum medio termino dispositio ut per se notũ ẽ ex definitiõe Figurae; sed huiusmodi collocatio seu dispositio tm his 3 modis fieri pt: vel. n. ita iungitur medius terminus ut semel subijciatur maiori extremo et semel de minore pdicetur iuxta exigentiam duorum principiorum in syllis. 1. Fig. ratione minoris dont et exsurgit 1. Fig. vel 2do medius terminus praedicatur de utroq; extremo et efficitur 2da Fig. vel deniq utriq; subijcitur et fit 3tia Figura, ac pter 3 istas terminorũ combinationes alia ab his diversa possibilis non ẽ; illaq; quã adversarij pro sua figura commentitia afferunt ad primã pertinet quia 1. Fig. syllg non exigit quã ut medius terminus semel de maiore extremo universe praedicetur et minori subijciatur, iuxta dictũ de omni, et de Nullo, sive in 1. propõe id fiat, seu in 2da. et tametsi propositionum transpositio in 2da et 3tia Fig. syllorum modos

fortasse variet, ut aliq exemplo Cesare, et Camestre
in 2da Fig. Disamis et Datisi in 3tia probant q
eos modos a se inuicem haud aliter quā p̄missarū trans
positione differre opinantur, figuras tn̄ variare ō
sit eo quod figura ō sit pp̄oum, sed medij termini cū
duobq extremis apta compositio, q variari aliter
quam 3bq p̄dictis modis ō sit quamuis pp̄oēs vari
entur. Fortasse inqua, q si Boetij et Fonsecae sentiam
quā de Maiore et minore extremo 2da et tertia
Fig. explicat idē Fon. c. 12. sequatur, dicendū
ē istos modos nō solum p̄missarū transpositione
differre; Cesare .n. differt a Camestres q ma
iorem propoēm siue primo siue 2do loco posi
tā vniuersalē negatiua hēt, Camestres v. affir
matiua. Similiter Datisi a Disamis distin
guitur hēt .n. maiorē vlem affirmatiuā Disamis
v. minorē quocunq tandem modo istae pp̄oēs trans
ponantur. Aduersariis opinionis argta, ex eo sol
uuntur quod facile ostendi possit oēs syllorum modos
quos 4ta Fig. adscribunt, sola pp̄oīam transposi
tione differat a modis 1. Fig. et ut in specie ad
2 exempla paulo ante allata respondeamq
dicimus 1 exemplum ēē indirectū modū 1mae Figurae
transpositum q vocatur Baralipton et posse etiā

ad Barbara revocari iuxta prima syllogismi constitu
qua ex Arte citat Fon. c. 31. Dum exemplum in
directis modis etiam transpositis quod vocatur Fapes
mo de quo Artes c. sequente. et Fon. c. 15. tractat.
Ad extremum circa modos syllogisticos praeter ea quae
Fon. docet notandum: quod in una civitate sunt mul
ta adeo ita in singulis figuris esse posse plures
modos. In universum quidem si modo utiles et inuti
les simul ex omnibus 3bus figuris colligantur erunt
48. In singulis figuris 16. ut colligit Fon. c. 14.
Utiles in omnibus 3bus sunt 19. Comprehensi duobus vers
sibus apud Fon. c. 13. et in 1. Fig. sunt 4 direc
ti, ac 5. indirecti. In 2da Figura tantum 4 directi
Et in 3tia sex itidem directi. Ex quibus conse
quens est in 1. Fig. esse 12 modos inutiles ad tertiam
de generandum quae his nominibus poterunt nuncupari
Tibi, dico, Soli, Bonos, omnes, meos, Esse,
Ista, Nota, Stridet, Valde, Kere.
Quod si tantum eos 4 directos inutiles sunt in 1. Fig. quae
complecti velimus erunt tantum 10. Nam stridet
et Valde constituunt Frisesom et Fapesmo quae
sunt duo ultimi indirecti huius figurae modi.
Ex 2da figura supersunt et duodecim modi omnes
inutiles qui ita nominari possunt.

Tibi, Dico, Soli, Bonos, Omnes, Meos, Esse
Ista Rota Stridet, Tanquam Axis.
In 3tia Figura sunt isti 10 inutiles.
Tibi Dico Soli Bonos, Omnes, Meos, Esse
Stridet Valde Raro. Quae voces facile intelligentur ex iis quae Fon. l. 3 c. 8. et l. 6. c. 14. docet: Itaque ~~Monet~~ in singula dictiones tantum duas syllabas et vocales, non tres quibus modi utiles, ut intelligatur nullam conclusionem ex iis in forma colligi posse. Deinde A significat ~~Vlem~~ Affirmativam E negativam I. particularem affirmativam, O negativam particularem.

CAPUT VII.

Documenta quaedam, trium figurarum Syllogismis communia.

Primum est, ex duabus particularibus tam affirmativis, tam negativis nihil in forma concluditur, ut patet ex 4 modis in omni figura, inutilibus. Tibi, dico, Soli, bonos &c. huic adiungi potest etiam ex 2 negativis nunquam quidquam concludi. Ea de causa hi 3, in omni figura inutiles sunt, Omnes, meos, esse, ut etiam docet Fon. c. 18. reliqui vero inutiles modi, singularum figurarum ex specialibus ~~reliq~~ regulis pendent quas supra c. 4. tradidimus et eidem Fon. c. 19 explicat.

i. et. idem documentum hoc disticho comprehenduntur. Ex puris particularibus sequitur nil atque negativis.

In oibus figuris dantur duo indirecti modi.

Secundum commentum in oibus figuris dantur 2 modi indirecta conclusione, inferentes minus extremum de maiore quorum alter ex maiori Universali affirmativa et minore Universale negativa infert conclusionem negativam ac particularem, et in 1 fig. vocatur Fapesmo. Alter vero ex maiore particulari affirmativa et minori Universali negativa etiam infert particularem conclusionem negativam, et dicitur Frisesom. Quos indirectos in 2da et 3tia fig. admittunt, priorem in 2da, vocant Faresmo. posteriorem Frisemo . . in 3tia vero priorem dicunt Fapemo, posteriorem Firesmo quae etiam omnes ostensive reduci possunt ad Ferio, servatis iis conditionibus quas consonantes in iis nichil significant iuxta doctrinam Con. c. 26. Hanc Arlis doctrinam nos cum Con. ita amplectimur, ut in eodem c. 12. et 13. in 1 figura admittamus duos predictos modos indirectos tamquam utiles et ab oibus aliis syllis diversos. At in aliis duabus figuris dicimus eos tantum apparere esse diversos et indirectos re ipsa autem directos esse. Nam Faresmo sine conclusione sumptum per solis praemissis ut Arles solet non differt a Cesare, quia iisdem termini per oes transponuntur ex quo consequitur inde aeque bene posset concludi

Vniversalis quā particularis negas. Secundū quem di-
cunt Frisemo nō aliter differt a Festino quā qd
maior 2do loco ponit, minor in primo. ac simile
qd accidit in 3tia figura ut consideranti patebit.
Hanc vero sntiam ideo sequimur tum qa ei habemus p
totum fere annum assueti sumus, tum qa facilis et
vera ē, tum quia gravissimi plerique dialci, post
Boetium, et S. Th. et Petrū Hisp. parū eā sequun-
tur: tum qa licet in singulis figuris darentur veri
sylli indirecti, tū nō sunt varij nec magnope
utiles; qua de causa eos Arles in hoc capite obiter
tm̄ insinuavit neque cū alijs syllis singularū figura-
rū connumeravit: tum denique qa maioris et minoris
extremi dfiones quibus sylli ~~di~~ indirecti nituntur, in 2da
ac 3tia figura non videntur commode desumi pos-
se a medio termino quandoqa utrumque extremū vel ae-
qualiter praedicatur de illo ut fit in 2da fig. vel
illi aequaliter subjicitur ut in 3tia contingit
Probabilius igr ē quod Fon. docet, in his figuris
maius extremū ēē quod in cclusione praedicatur
minus aūt quod in ea subjicitur.
Si qs roget primo quomodo intelligendū id quod Arles
c. 5. de 2da figura dicit, maius extremum ēē id
quod [illegible] medium, minus quod longe a medio situm ēat
in ~~[illegible]~~ c. 6. de 3. figura contrario modo, definit ma-

ius extremum esse quod longius abest a medio, minus quod
propius accedit. Adeo Aristotelem in tradenda Logica habuis
se rationem sui temporis quo philosophiae studiosi, an
tequam Logicae et reliquae philosophiae operam dabant
mathematicis disciplinis imbuebantur quas ut eti
am hodie per figuras discebant cum igitur huic docen
di rationi assueti venirent ad logicam ideo Aristoteles
etiam syllogismorum doctrinam per figuras docuit, et
oculis quasi subiecit quas figuras ita formavit
ut in prima medius terminus in medio duorum extremo
rum positus oculis conspiceretur. In secunda, primo
quodam loco extra utrumque extremum quod esset
prope maius et remotius a minore: In tertia contra
ultimo loco, propius extremum minus et paulo remo
tius a maiore quo vero modo istas figuras de
pinxerit, interpretes eius non videntur satis as
secuti, quare tanto libentius certam et facilem con
iectiam sequimur quam si cui displiceat dicere
poterit in reliquis figuris maius extremum esse quod
in prima propositione praedicatur, minus autem quod in secunda
quam quidem etiam conprobabilem esse fateor, et ego
vel Aristotelis fuisse vel proxime ad eam accedere opi
nor. Si deinde quaeras, quid de reliquis tribus

indirectis. p^mæ fig. modis, Baralip. Celantes, Dabitis sentiat Arles; Respondeo ipsum nō distinguisse illos a caeteris prima figura syllis, ratio ē q^a Arles in his libris syllum bonū & perfectis accepit in qb. isti 3 indirecti modi non discreparent a Barbara Celarent, Darij Quando in · ... Prio. tractauit · p. syllum po testate docuit multos ēē syllos in singulis figuris q plures gclusiones colligerent, sed unā primario et immediate reliquas u. secundario et p illā. Nam syllg inferens conclusionem vlem affirmatiuā ut Barbara infert mediante hac etiā 2 parti culares affirmatiuas: unā ei subalternatam, et alterā eig conuersam, nā si gclusio ē u.g. Omem hoiem ēē sensibilem; mediate et gsequter gclu ditur etiam aliquē hoiem ē sensibilem, et deniq gversim atq indirecte aliquod sensibile ēē hoiem: similiter ois syllg colligens vniuersale negatiuā ut celarent &c. colligit simul etiā 2 particula res negatiuas eis subalternatas, sed has 3 secundario et gseqter, et unicam primario. Deinde syllg colligens particulare affirmatiuā ut Darij Datisi secundario, et eo gsequente etiam colligit eig conuersam. Deniq sylli colligentes particularem neg. ut Ferio, festino &c. nulla alia vim ac

potestate, tont nisi aliqs per contrapositione velit aliqua queruā infinita in concludere.

Ex qbus sequitur eos qui posteriorem opinionem istam ibi nutam sequuti maius extremum 2dae et 3tiae figura dicunt esse quod situ et collocatione propositionum alterum antecedit, vel negare debere praedictos 3 syllogorum indirectorum modos. primae figurae, vel etiam in alijs duabus figuris admittere plures indirectos debere, omnes in sylli probantes Conclusione vtram negativa vel particularem affirmativa, non minus inferre possunt conclusione indirecta qua directa, siquidem istiusmodi conclusiones, iuxta Ton. l. 3. c8. generari possunt: at in nostra sententia hos tres in coiori dicendum consensu possumus etiam per indirectis habere, ita ut in alijs figuris nullos admittere cogamur: ut ex dictis patet.

Indefinitae Enunciationes particularibus habendae sunt.

Tertium documentum est, Enunciationes indefinitas habendas esse pro particularibus consideratas in verborum modo quo significandi ut etiam docet Ton. l. 3. c. 5. quamuis ratione materiae significata saepe habeant pro vniuersalibus: affirmativis quidem, si naturae sint, negativis u. si impossibiles.

Quartum, Licet, Darij et Ferio sint modi perfecti licemus tum deductione ad impossibile probari posse

et reduci ad syllos 2dae Figurae, ac deinde gseqnter ostensiva per basē ad celarent; ex quo denum infert Aristoteles oēs oīo syllos, ultimatē tādem ad Barbara et Celarent revocati. Quā doctrinā repetit c. 45. in quo addit, oēs syllos exceptis ijs q incipiunt a littera B. mutuo ad se invicē p conversionē alicuius praemissae reduci posse. Ita ut 1. Figurae, ad 2. posteriores, et 2da ad 1mam et 3tiam: 3tia v. ad 2. priores reduci possit. Ab huius et priorū capitum doctrina nō differunt q idem Arles docet infra a c. 23. usq ad 27. inclusivē. Tantum notetur ex c. 24. Quintum documentum huc spectans; nimirum quod Conclusio in Quantitate et Qualitate sequatur deteriorem et ignobiliorem ppoem. Nam si vel unica ppoum particularis ē aut Negativa etiā gclusionem particularem et negativā eē oportet, ut Fon. c. 18. docet. In Qualitate et Quantitate nigt; nam in Veritate et in modo seq se res hbnt cum ex falso et Impossibili, possit vera et naria gclusiō inferri quod vero cum Arle docet idē Fon. c. 5. l. 6. q in. c. 20. his Aristotelicis documentis addit alia duo ex recentioribus non minus utilia, et scitu naria.

Hoc quintum documentum hoc disticho complectimur.
Si qua negata praeit sequitur conclusa negata. Si qua praeit partis sequitur conclusio partis.

CAPVT. IIX. VSQ AD XXII. INCLVSIVE.

De Syllogismo modali et mixto.

Hactenus egit Arles de Syllis absolutis, qui pure absolutis ppoibus cōstant; Sed ut nullū categoricōrū Syllonum genus relinqueret inexplicatum, in his capitibus tractat de modalibus, qui sunt vel pure modales, ijs scilicet qui utramque ppoem modalem hnt; vel mixti quando unā modalem altera vero absolutam hnt: et in hoc. c. 8. docet Modales, quorū utraque ppoio ē nāria nō discrepare a pure absolutis, quoad figuras et modos ut etiam monet Fon. c. 29. Deinde. c. 9. docet si altera ppoio tantum, sit modalis et nāria; v.g. necesse ē oē āl ēē sensibile; Altera. v. absoluta, ut Oīs homo ē āl, seq posse cōclusionem modalem, eo modo necessario. v.g. hanc, Necesse ē oem hoiem ēē sensibilem; quā Arlis doctrina, eius discipuli Theophrastus et Eudemus dicuntur negasse, eo quod cōclusio sequatur deteriorem partem. Sed Arlis Sntia vera ē quotiescunque absoluta ppoio erit nāria, ut patet in allato exemplo; at si cōtingens fuerit, non valedit cōseq. quia ut bene

etiam in Conimb. a quibus etiam caeterarum capitum doctrina compendio explicata peti poterit.

SECUNDA PARS PRIMI LIBRI PRIORUM

De Inventione Medij Termini

Postquam Aristoteles docuit quomodo syllogismi fiant et quot terminis ac propositionibus constent, et quam colligendi vim habeant: nunc a capite 28. usque ad 32. tradit rationem qua facile pro quacunque conclusione probanda haberi possit argumentum seu medius terminus, generatim consideratus; nam de inventione in specie tractat in libris sequentibus. Cuius doctrinam brevi compendio complexus est Fon. l. 6. c. 36. et Conimb. c. 28. et 29.

TERTIA PARS.

De Resolutione Syllogismorum in Modos ac Figuras.

Quemadmodum ex duabus praecedentibus huius libri partibus didicimus syllogismos extruere et invenire: ita in hac tertia parte, a cap. 33. usque ad finem libri primi docemur syllogismos iam factos ac praesertim eos quos in doctorum hominum scriptis legimus, resolvere in tres figuras et modos, ex quibus constant; atque ita, ex quibuscunque et quatuor-

unq; etiam ꝯfusis oratiobq; latentes syllos eruere, et
quamuis Arles multa pcepta hac de re tradat, attn
intellectis ijs q nos habemq dixinq et Fon. l. 6.
docet facile mihi erit quemcunq syllum diiudi-
care et in eas partes ex qbq ꝯficitur dissoluere.

Praetermissis igr caeteris ex c. 36. Arlis, notetur
illa documenta q. Fon. l. 6. c. 30. et alij recen-
tiores Dialci circa syllos ex obliqs tradunt, non
ee oio certa: nam ꝯtra documentum secundu
de modis negatiuis obijci pt hoc instantijs-
ue syllq bonq. Nulla virtq e peccatum

Documenta q Fons. habet de syllis obl. qs non sunt usquequaque certa.

Fe- Las Ois virtq e a Deo.
ton. Ergo aliqd a Deo no e peccatu.

Conclusio huiq sylli bona e quamuis altera tn p
missaru fuerit ex obliquo, eaq affirmatiua.
Contra tertium eiqdem documentum aliq hunc syl-
lmum in Felapton obijciunt.

Nullius regis e exercere tyrannidē
Cuiuis regis e punire sontes Crudē.
Ergo punire sontes no e exercere tyra-

Sed difficilis satis videtur qa hanc saltē conclu-
sionem non videtur inferre, ut ꝯstabilei
qeum ostensiua pbatione ad Ferio reducere
conatur. Clarior videtur iste in Caesare qtum

ostensivè tum per deductionem ad impossibile facilis poterit probari.

Cæs. Nulli impio est pax
ar. Omni iusto est pax
e. Igitur nullus iustus est impius.

Neque dici recte potest, hos et similes syllos, non esse ex obliquis, tum quia simillimi sunt iis quos Ron. et Aristoteles habent tum quia alias nulli poterunt assignari syllismi, qui pari modo, negentur esse ex obliquis. Proinde quando offeretur nobis syllus ex obliquo, oportebit prius illius propositiones obliquas ad propositiones ex rectis servato eodem verborum sensu revocare, quam de eius figura modoque sententiam feramus, ut iam Aristoteles bene docet idem Fonseca.

Ad extremum ex c. 38. notandum etiam quod Aristoteles l. B. docet, syllismum ex reduplicativis propositionibus bonum non esse, nisi eum, in quo reduplicatio maiori extremo coniungitur. Ex quo consequens est maiorem propositionem et Conclusionem tamen, non minorem reduplicari debere. Cætera quæ Aristoteles in reliquis cap. docet apud ipsum legi poterunt;

In hoc exemplo utrumque extremum est ex obliquo.

In syllogismis reduplicativis coniungi debet reduplicatio maiori extremo.